

SZÍTÓ MÁRIA

Szada

A drámajátékok elemeinek alkalmazása 1. osztályban

A drámajátékok elemeit már az általános iskola kezdő évfolyamaiban is eredményesen alkalmazhatjuk tanórán és azon kívül is. Leírok egy foglalkozást, mélyet az 1. osztály Erdei-kórus (Bianchi nyomán) c. anyanyelvi olvasmány tárgyalásához, de bármely nyári tábori, olvasótábori, évközi klubfoglalkozáshoz felhasználhatunk.

A *foglalkozás kellékei*, amelyek természetesen bármely más, a foglalkozás célját segítő, kiszolgáló más eszközökkel, anyagokkal felcserélhetők. Magnófelvételen a sárgarigó és más madarak hangja, (madárhangok Az erdő és nádas madarai c. lemez vagy a körülöttünk élő madarak hangjáról készített felvétel), Mozart: Gyermekszimfóniája vagy Vivaldi: Négy évszak c. lemezéből a Tavasz; ritmusra megszólaltatható játékok; tárgyak, melyek összeütögetésre hangot adnak; zsírkréta vagy tempera, színes ragasztós papírok, ragasztó, olló, hullámpapír (csomagoló papír is jó).

1. Magnóról a sárgarigó hangjának meghallgatása.

Utánozzuk füttyel: beszéddel: Sárgarigó, hull a dió! vagy: Füttyül a rigó!

Hangosan-halkan, gyorsan-lassan, magasán-mélyen.

Ki melyik madár hangját tudja még utánozni? A többiek kitalálják, majd mindannyian utánozzák.

Most mindenki forogjon, és közben gondoljon egy madár hangjára és mozgására. Amikor tapsolok, akkor egyszerre legyetek azzá a madárrá, melyre gondoltatok!

Most ismét egy madárrá kell változnotok mozgással és hanggal, de csak akkor kell belépnetek a játékba, amikor megérintem külön-külön a vállatokat! (Így egy egymásután, sorban belépő, egyre erősödő, ébredő erdőt játszunk el!)

2. A költők is rácsodálkoztak a madarak énekére. Zelk Zoltán három versét mondja el a tanító, vagy egy-egy gyerek felolvassa, ha már előzőleg átnézhetette.

Nem úgy van az, te rigó!

Azt füttyüli a rigó:

„Fiú, fiú, milliő,
csak fiúnak lenni jó,
fiúnak jut a dió!”

Nem úgy van az, te rigó,

füttyülj más nótát is:
Ha a fiú milliő,
millió a lány is!

Ha nagyra nő a fiú,
eléri az ágot,
mind leveri a diót,
elviszi a lánynak!

A verset többször is elolvashatja más-más gyerek, és közben füttyöghetnek rigóhangon.

Gólya, gólya

Gólya, gólya hosszúláb,
hol kezdődik a világ?
– A tó szélén ring a nád,
ott kezdődik a világ...

Gólya, gólya, hosszúláb,
hol ér véget a világ?
– Ha az a tó enni ád,
egy tóból áll a világ.

A gólyakelepelést úgy is utánozhatjuk, hogy feszesen összeérintjük tenyerünk szélét, és ujjhegyünket összeverjük.

Párbeszéd:

– Honnét szomszéd?	– Hatot!
– Ahol voltam, onnét!	– Hát még?
– Mit evett?	– Legyet!
– Eleget!	– Hányat?
– Mi jót?	– Hetet!
– Hernyót!	– Mást még?
– Hány volt?	– Pondrót!
– Egy volt!	– Sok volt?
– És még?	– Nyolc volt!
– Kukacot!	– Jó volt?
– Mennyit?	– Jó volt!

3. A madarak, amint hallottuk, párbeszédet is folytatnak. Egyszer hasonló hangú madarak, máskor másfélék. Előfordul, hogy egymás énekét is utánozzák. Magnóról hallgassuk meg a barátka és a fülemüle énekét! Közben hallható, hogy a madarak és a békák is bele-beleszólnak.

– Játsszuk el a Párbeszéd c. verset úgy, hogy ugyanolyan két madár beszélgeszen! (Pl.: a cinege vagy a rigó stb.) Emberhanggal utánozva hangjukat, azaz a szöveget mondva.

– Különböző két madár beszélgessen, csak madárhanggal mondja el a Párbeszéd c. verset

– Madárhangon mesélj! Pl.: Nem találtál ennivalót, és siránkozol. Örülsz, mert a fiókáid felnöttek, és megtanultak repülni. Stb.

A fenti beszédeket a madárhoz illő mozgással is kísérijék!

4. Az embereket mindig foglalkoztatta, hogyan lehetne utánozni a madarak változatos, szép énekét. Hangszereket is készített. Mozart: Gyermekszimfóniájából részlet, vagy Vivaldi: Négy évszak c. oratóriumából részlet meghallgatása. Melyik hangszer, melyik madarat utánozhatja? Mit gondolnak a gyerekek?

5. Előttetek ritmushangszerek vannak. Válasszatok ki egyet-egyét, és próbálgassátok, hogy melyik madár hangját utánozhatjátok vele! Pl.: cserépsíp, csengő, fémháromszög, csörgő, két bot, fésűre tett papír stb.

Miután külön-külön megszólaltak a hangszerek, azután egymás után lépjenek be, hogy egyre élénkebb, hangosabb erdő legyen!

6. Egy-egy köralakú, 10 Ft-os nagyságú papírlapot kap mindenki! Szúrja át, és húzza fel a középső ujjára! Így a maradék négy ujj a madár szárnya lesz. Ezzel végezzen mozgásokat. Gyors, sietős, lassú, szomorkás mozdulatokat egyaránt. Nevezze el valamelyik madárnak, melynek a hangját is tudja utánozni!

Készítsünk ezeknek a madaraknak megfelelő környezetet! Kétfélet javaslok: erdőt és nádat.

A hullám- vagy csomagolópapírt fektessük a földre, és szabadon választható anyaggal és eszközzel készítsük el a környezetet! (Közben bekapcsolhatjuk a magnot, hogy tetszésük szerint választhassanak a madárhangok közül.)

7. Ha elkészült a rajz, akkor állítsuk függőlegesre! (Pl. székek segítségével is tehetjük.) Kis lyukakat vágjunk rajta, ahol átfér egy gyerek ökle. Felhúzzák a középső ujjukra a madárfejeket, és a választott madárhangokat utánozzák. Párbeszédet is folytathatnak a szomszédjukkal.

Később bekapcsolhatjuk a meghallgatott zeneszámot, és arra tavaszi örömeiket kifejező szalldogálásokat, táncokat, futkározásokat játszhatnak, helyüket is elhagyhatják természetesen. Próbáljanak a zene által diktált ütemre mozogni!

Felhasználható még a Cinege, cinege kismadár c. összeállítás, mely sok népi mondókat tartalmaz, köztük madárhangutánzókat is.

Ezt a foglalkozást első osztályos tanítványaim örömmel játszották végig, talán mások is eredményesen használják!

DR. VARGHA LÁSZLÓ GYULA
Budapest

Az oktatócsomagról

A pedagógia eszközszerébe egy új műfaj lépett be az oktatócsomaggal.

A kezdeti alkalmazása miatt talán nem szükségtelen az oktatócsomag fogalmának értelmezésére röviden kitérni. Mit is nevezhetünk oktatócsomagnak?

Sokan egy bizonyos összeállítást is ezzel az elnevezéssel illetnek, helytelenül.

Oktatócsomagnak nevezünk „az audiovizuális nyomtatott és egyéb tanítási-tanulási anyagok olyan rendszerét, amely egy téma (bármilyen tárgynál) pontosan megfogalmazott tanulási-tanítási céljainak elérésében a tanulók és a tanár munkáját bizonyítottan segíti”. Ezt a meghatározást az Országos Oktatástechnikai Központ által elfogadott definícióból vettem.

Az oktatócsomag eltér a programtól, mert elsősorban nem az egyéni tanulásnak, hanem az osztályban folyó tanári irányításnak az eszköze, amely a tanulók és a tanár munkáját bizonyítottan segíti.

Egy kicsit elemezzük a fenti definíciót. Mit jelent a tanítási-tanulási anyagok rendszere? Az oktatócsomagban elhelyezett anyagok a célrendszer és tartalom kívánalmai szerint didaktikailag, pszichológiailag, a tapasztalatokat figyelembe véve, meghatározott sorrendiségben, a feladatoknak megfelelően – *egy jól átgondolt struktúrában* – kerülnek feldolgozásra. Tehát maximálisan elő kell segíteni a tantervben és a tematikában előírt célokat. *Felesleges elhelyezni az AV-technika minden korszerű használatát igénylő médiumokat*, ha az a cél elérését nem szolgálja. Csak olyan információhordozókat helyezünk el, amikről bebizonyosodott, hogy hatékonyan szol-